

EGYÜTTMŰKÖDŐ ÉPÍTÉSZEZET
ÉPÍTŐ PÁRBESZÉD
féléves kutatási beszámoló

Bedecs-Varga Éva – doktorandusz
Karácsony Tamás DLA – témavezető
BME Építőművészeti Doktori Iskola _ Budapest, 2019. 01. 07.

Munkaterv és folyamat

5. szemeszter – 2018. őszi félév

1. Adatgyűjtés, szakirodalom keresése, témavázlat készítése, a disszertáció struktúrájának folyamatos pontosítása, kérdéskörök tisztázása
2. Az előző tanévi nyíregyházi együttműködés¹ utókövetése
3. Együttműködés² a Budapesti Piarista Gimnázium közösségi terei kapcsán
4. Velencei Építészeti Biennálé meglátogatása – építészeti gondolatok a világból
5. Velencében jártunk – beszámoló saját nézőpontokból (2018.11.07.)
6. Publikáció:
 - a. Változatok az át-, illetve továbbépítésre. Tietz, Centrum, Galeria Kaufhof - Áruházak az Alexanderplatz-on és környékén. Építészfórum, 2018. 10. 03.
<http://epiteszforum.hu/valtozatok-az-at-illetve-tovabbepitesre> (utolsó elérés: 2019.01.03.)

6. szemeszter – 2019. tavaszi félév

1. Adatgyűjtés, szakirodalom keresése, témavázlat készítése, a disszertáció struktúrájának folyamatos pontosítása, kérdéskörök tisztázása
2. Megkezdett együttműködések folytatása (Nyíregyháza, Budapesti Piarista Gimnázium)
3. Oktatás közbeni kísérlet (Középülettervezés 2.)
4. Publikációk
 - a. A Velencei Építészeti Biennálé saját nézőpontokból
 - b. Tíz éves együttműködés (Szóke Hajnalka belsőépítésszel 10 év alatt létrehozott közös alkotások publikálása)
5. Interjúk készítése:
 - a. Balázs Mihállyal és Somogyi Krisztinával közös munkáikról
 - b. Németh Kitty-vel, a coworkingArchitects vezetőjével, együttműködésről és a különböző szakmákból szerzett inspirációkról
6. DLA tanulmányút

7. szemeszter – 2019. őszi félév

1. Anyagok folyamatos gyűjtése és feldolgozása
2. Eredmények publikálása
3. Tanulmányút saját szervezésben

8. szemeszter – 2020. tavaszi félév

1. A disszertáció struktúrájának véglegesítése
2. A tézisek pontosítása és igazolása

¹ A kutatócsoport tagjai: Balázs Mihály, Bedecs-Varga Éva, Benyovszky-Géczi Zsuzsanna, Fejérdy Péter, Juhász Ágnes, Karácsony Tamás, Kovács Dávid, Kovács Károly Lehel, Nagy Márton, Ónodi Bettina, Öcsi Gabriella, Palicz Katalin, Radnóczy László, Somogyi Krisztina, Sugár Péter, Vincze László, Virág Anett.

² A kutatócsoport tagjai: Balázs Mihály, Bedecs-Varga Éva, Benyovszky-Géczi Zsuzsanna, Karácsony Tamás, Palicz Katalin, Somogyi Krisztina.

Vázlat

0_A kutatásról (absztrakt)

1_Az együttműködésről

- Fontossága, személyes nézőpont
- Kiemelt szintjei

2_A változásról

- A világ változása
- Új kihívások – új stratégiák

3_Az építész szerepének változásáról

- Szerepek, eszközök, stratégiák

4_Kísérletek, az új szerepek tanulása

- Tanszéki tervezési feladatok
 - általánosságban
 - Zöld út – Nyíregyháza Sóstó és Belváros, építészeti vizsgálatok és javaslatok
 - Belső horizont – A Budapesti Piarista Gimnázium közösségi terei
- Oktatás
 - általánosságban
 - Oktatási kísérlet – 2019. tavasz

5_Irodalomjegyzék

6_Melléklet

- Középülettervezés 2. oktatásának tapasztalatai és tematikája – 2018. tavasz

0_A kutatásról

Az építészeti közügy, hiszen eredménye, az épített környezet folyamatosan körülvesz bennünket. Hatása gyakran nem is tudatosul, mégis erősen befolyásolja érzelmeinket, közérzetünket, tetteinket. Ezért komoly felelősség az épített környezet tervezése, melyet véleményem szerint csak együttműködve érdemes művelni. A tervezés során szüntelen párbeszédet folytatunk a gyakran jelentősen eltérő szereplőkkel.

Ahogy a világ, úgy az építészeti és a feladatok is változnak. Ha csak az elmúlt ötven évre tekintünk vissza, már akkor szembeötlő az átalakulás. Kutatásomban az építészek szerepének változását vizsgálom, fókuszba állítva kultúránk újfajta folyamatait. Az építész együttműködés állandó és változó tényezőit keresem.

1_Az együttműködésről

Fontossága, személyes nézőpont

Az egyik legfontosabb dolog, amit mestereimtől tanultam, hogy az építészeti együttműködés. Ez sok szinten, számos szempontból értelmezhető, fontos alapja pedig az egymásra figyelés, megismerés. Az egyetemi évek tervezési tárgyaiban megélt közös munkák, a Mesterkurzus feladatai során folytatott közös párbeszéd és alkotások mind ebbe az irányba mutatnak. Alkotómunkám során változó összetételű csapatokban dolgozom: egyetem alatt kisebb irodákban, majd 9 évig a Finta Stúdióban alkottam, most szabadúszóként kapcsolódom különböző tervezői csoportokhoz, mindeközben pedig változó intenzitással Szőke Hajnalka belsőépítésszel közösen is dolgozom, de a szempontok sehol sem vesznek el.

A Doktori Iskola tematikus éveiben végzett munkák is az együttműködést hangsúlyozzák, különböző, a témához kapcsolódó eszközökkel (csapatmunka, a jó kérdés közös keresése, participáció, research by design/design by research) amiket későbbi munkáimban is hasznosíthatok. Azt gondolom ezeket a szempontokat érdemes folyamatosan szem előtt tartani, beszélnünk róluk.

Rétegek

A tervezés során számos résztvevővel dolgozunk együtt, döntéshozókkal, tervező-társakkal, kötelező és általunk szabadon választott szakágakkal. A bevont szakterületek tágítása, több új szempontot, akár pontosabb megoldást eredményezhet. Párbeszédet folytathatunk a hellyel, szűkebb és tágabb környezettel. (Kiemelt szerepet kell kapnia a természetes viselkedésnek és a tájbaillesztésnek. Ezen az úton pedig fontos a megismerés – megértés – továbbírás egymásra épülő hármassága.)

Emellett az együttműködést kiemelten fontos szintje a megrendelővel/használóval folytatott párbeszéd. A megbízó bevonása, ami által közös értéket hozunk létre. Ebben a folyamatban fontos a jó kérdés megtalálása, a tervezési program közös megalkotása és állandó pontosítása. (Mik a valódi igények? A rendelkezésre álló erőforrásokkal, mint pénz, építőanyag, technológia, munkaerő, stb. feltérképezése, majd ezekhez az optimális, racionális megoldás megtalálása. Korábbi tapasztalatok feltérképezése meglévő, hasonló rendeltetésű épület üzemeltetőjével, tervezőjével, (szak)hatóságok bevonásával.)

Kutatásomban ezekben az együttműködésekben vizsgálom az építész-szerepét és annak változását. A világ folyamatosan és egyre gyorsabban változik, ami az emberek

gondolkodására, életmódjára, az oktatásra és a tervezési stratégiákra is kihat, de vajon mit is jelent számunkra ez a változás?

2_A változásról

A világ változása

Sokat beszélünk a folyamatosan gyorsuló világról és a gondolkodás változásáról. Egyre többen felismerik, hogy az írásbeliség korának régi, jól megtanult, rögzült módszerei nem biztos, hogy megfelelő eszközök a mai világban. Napról-napra több információ áll rendelkezésre, amit raktározni (pl. könyvtárakban, interneten) és rendszerezni tudunk. Segítségükkel egyre több ember számára válik szabadon hozzáférhetővé ez a növekvő mennyiségű tudás. Az adatok sokaságából is adódóan, azonban már nem cél a teljes anyag fejben raktározása, a lényeg az adott feladathoz megfelelő tudás gyors megtalálása.

John Dewey és Arthur Bentley filozófusok 1949-ben publikált könyvükben³ az emberi gondolkodás három szintjét határozzák meg. Az első szint, a "self-action", az arisztotelészi fizika szemléletét tükrözi, az írásbeliség elterjedése előtti korszak jellemzője.

A második, az "inter-action" gondolkodás alapja a rendszerezett tudás, a szabályok felismerése és használata, jól jellemzi a newtoni fizika. A világ megértésének alapja, a nagy egész, egyre kisebb részekre bontása, melyek könnyebben vizsgálhatók és megismerhetők. Majd a részek ismeretéből megérthető a teljes összefüggés, a nagy egész is. Ehhez a gondolkodásmódhoz köthető az írásbeliség kora.

A harmadik, a "trans-action" gondolkodás a fizikában a relativitás elmélet megjelenésével köthető össze. Ebben a megfigyelő és a megfigyelt helyzete is folyamatos változásban van. Egy kritikai gondolkodás, mely tekintettel van az állandó változásra, szintetizál és átlátja az összefüggéseket, a megismerési folyamat pedig folyamatos újraalkotást jelent. Ez a Gyarmathy Éva által "Harmadik kultúra"-ként elnevezett korszak⁴, más néven infokommunikációs kor, mely az előző két kultúra szintézisének tekinthető. Ebben az új kultúrában újfajta kihívásoknak kell megfelelnünk, felvértezve az előző kor megoldókulcsaival, amelyek sokszor azonban nem célravezetőek.

Ide tartozik még (később kibontandó): [Az elérés útvonala sem fix...Új módszer, a majd "adódik".](#)

[Hálózatok fontossága! - Barabási Albert-László: *Behálózva*. Budapest: Helikon Kiadó Kft. 2008.](#)

Új kihívások – új stratégiák (Gyarmathy Éva nyomán)

„Egy gyorsan változó világban a legjobb, ha jól tudsz tanulni, felejteni és újrat tanulni.”

– Dr. Gyarmathy Éva, pszichológus

A "Harmadik kultúra" új kihívásaihoz új stratégiák szükségesek az élet minden területén. Kiemelten fontos, hogy folyamatosan alkalmazkodni tudjunk az újonnan adódó helyzetekhez. Gyarmathy Éva előadásában világosan rámutat, hogy ez a fajta életmód

³ Dewey, John – Bentley, Arthur: *Knowing and the Known*. Boston: Beacon Press, 1949. Idézi: Gyarmathy Éva: *A tudomány és a harmadik kultúra*. In: Székely Levente (szerk.): *Fókuszpontok: Úton az ifjúság megismerése felé*. Budapest: Gondolat Könyvkiadó, 2016, 80.

⁴ Gyarmathy Éva: *A tudomány és a harmadik kultúra*. In: Székely Levente (szerk.): *Fókuszpontok: Úton az ifjúság megismerése felé*. Budapest: Gondolat Könyvkiadó, 2016, 80.

milyen közel áll a gyűjtögető-vadászó emberéhez, aki impulzív, fontos számára a térbeli tájékozódás, a vizualitás és nélkülözhetetlen az együttműködés. Nem raktároz és halmoz fel anyagokat, akár információkat, hanem megszerzi pont azt, amire éppen szüksége van. Folyamatosan keres, kalandozik, a találatokból kiválasztja a számára szükségeset, azt begyűjti, majd továbblép. Erősen támaszkodik a sejtéseire és megérzéseire, mer kockáztatni és kipróbálni új dolgokat.

Ezt átfordítva a mai világunkra a sikeresség hívószavai: autonómia, harmónia, együttműködés, kritikai gondolkodás, "carpe diem" és a bizonytalanság elfogadása.

Fontos a problémamegoldás képességének erősítése. A konfliktuskerülés nem jó stratégia, a problémák lehetőségeket jelentenek, melyek megoldásával rengeteget tanulhatunk mind önmagunkról, mind a világról egyaránt. Rugalmasnak és mobilisnak kell lennünk, ami az eltérő feladatokhoz igazodást lehetővé teszi.

A társadalom új kihívásait leggyorsabban az adott kultúrába beleszülető gyermekek képesek adaptálni, akiknek teljesen természetes ami éppen körülveszi őket. A "Harmadik kultúra"-ban felnövő gyerekek életének természetes része lesz a mobilitás, ezzel azonban együtt jár, hogy sehol sem érzik magukat otthon. Társas készségeik érettek, jól kommunikálnak a felnőttekkel is, több nyelven akár. Társaikkal már több időt töltenek online, mint offline. Gyakran magányosak, depressziósak. Befogadók és kevésbé előítéletesek. Önállóak és céltudatosak, jó a megfigyelő képességük, intelligensek. Akár több egyetemre is járnak, mielőtt végeznek. A mának, a pillanatnak élnek.⁵

3_Az építész szerepének változásáról

Szerepek, eszközök, stratégiák (következő félévben kifejtendő)

"Észre kell vennünk, hogy valami egészen új formálódik a világban és ebben a helyzetben az építészet és a vele együttműködő tudományterületek képviselőinek soha nem tapasztalt új, közös feladata van." – Balázs Mihály DLA⁶

(Katedrális építések kora: több egymást követő építész, akiket egy közös idea köt össze. Remény, hogy a végén létrejön a nagy közös műalkotás.)

Nagy tervezőirodák kora (Lakóterv, Közti), a fehérvárosi építészek, rajzolók és szerkesztők, komoly hierarchia. (interjú lehetőség: mindkettőt megélt építészekkel. Miben látja a különbséget? Hogyan alkalmazkodik a változásokhoz? Hogy megy az adaptáció?)

Példa lehet Finta József: nagyrészt megmaradt praxisában a hierarchia. Konceptiókat alkot, folyamatosan követi a tervet, de nem rajzol géppel. A feldolgozásban konzulensként vesz részt. Stúdió alapító munkatársak korosztályonként más szerepben vannak.)

Ma az építész a rajzoló is egyben. A hierarchia még mindig megvan, de a határok elmosódnak.

coworking

Golda János: "...A tervezés bonyolult folyamatában az építész médium, vagyis közvetítő. ...Az építész kusza erővonalak hálójában, folyamatos keresztűzben dolgozik. ...közvetítő szerep ...atmósfera teremtés"

⁵ Uo.

⁶ In: Kerékgyártó Béla PhD – Szabó Levente DLA (szerk.): Építészet & Oktatás – a BME Építőművészeti Doktori Iskola tanulmánykötete 2015/16. Budapest: BME Építőművészeti Doktori Iskola, 2016, 33.

4_Kísérletek, az új szerepek tanulása – “vadászat” közben tanulni és tanítani

A változásokat az építészeknek követniük kell, mind a tervezésben, mind az oktatásban. Az új kihívásokra válaszokat találni azonban nagy feladat, kísérletezés szükséges. Ezeknek a kísérleteknek pedig jó terepe lehet az egyetemi légkör, a tanszéki tervezési munkák és az oktatás. Az itt használt módszerek és tapasztalataik azután különböző mértékben áttemelhetők az egyetemen kívüli tervezési munkákba is.

Tanszéki tervezési feladatok

A tanszéki tervezési feladatok sok tekintetben eltérnek az építész praxis megbízásaitól. Az egyetem egy kutatóintézet, az a megbízó, aki egy egyetemi tanszék műhelyét bízta meg tervezési feladattal általában nyitottabb az újszerű megoldásokra, vagy legalábbis kíváncsi. Előfordul, hogy önmagát is szeretné kizökkenteni a megszokott folyamatokból, ezért keres egy újfajta együttműködést. A tervező csoportot fémjelzi egy nagy múltú tanszék, mint esetünkben a BME Középülettervezési Tanszéke, ahol a szakma elismert tagjai képezik az oktatói közösséget. Ez a bizalom fontos alapja, aminek megfelelően kell végezni a munkát, ami a tervezői csapat tagjait is fegyelmezi. A megkeresés általában elég tág, nagy szabadságot ad a tervezőknek, ami áldás és teher egyszerre.

A rugalmasság több szinten is értelmet nyer. A feladat méretének és súlyának megfelelően szabadon összeállítható a tervezői csapat: első körben az oktatók és a doktoranduszok közül azok, akiket érdekel, időt tudnak szánni rá, szívesen kísérleteznek; majd a társtervezők és kutatótársak bevonása következik. Az így kialakuló kutatói műhely pedig jellegéből adódóan rugalmasan értelmezheti magát a feladatot is. A research by design - design by research módszerét követve a tervezés és a kutatás folyamatos párbeszédet alkot, inspirálják egymást. A feladat tágitása, szűkítése, majd újbóli kitágítása és leszűkítése rugalmasan változtatja a nézőpontokat. Segít kívül helyezkedni a látszólag rögzült helyzetekben.

Szem előtt tartjuk Alejandro Aravena, Pritzker-díjas építész híressé vált mondatait: “A *participatív tervezés során a résztvevőkkel a kérdést keressük, nem a választ. Nincs rosszabb, mint jól megválaszolni egy rosszul feltett kérdést.*”⁷ Elsődlegesnek tartjuk a jó kérdés megtalálását, ami a kutatások kezdeti szakaszának legfőbb feladata. A megrendelők és/vagy használók intenzív bevonása (participatív tervezés) nagy segítségünkre lehet ebben a folyamatban, de a releváns információ megszerzése sem egyszerű folyamat. Nyitott szemmel kell járnunk a világban, hogy ehhez minél több lehetséges eszközt megismerjünk, majd aztán felhasználjunk a megfelelő információk megszerzéséhez.

Doktori képzésem során több, a Középülettervezési Tanszékhez kötődő tervezési munkában vettem/veszek részt, melyek során a fenti szempontokat igyekszünk érvényre juttatni. Két legutóbbi munkánk tapasztalatait a fenti szempontok tükrében mutatom be.

Zöld út – Nyíregyháza Sóstó és Belváros, építészeti vizsgálatok és javaslatok

A megrendelő (Nyíregyháza város polgármestere⁸ és főépítésze⁹) elsősorban közlekedési problémákat észlelt Nyíregyháza belvárosában és Sóstó központjában, azonban mégsem

⁷ saját fordítás. Forrás: Winston, Anna: Architects "are never taught the right thing" says 2016 Pritzker laureate Alejandro Aravena. Dezeen, 2016. 01. 13.

<https://www.dezeen.com/2016/01/13/alejandro-aravena-interview-pritzker-prize-laureate-2016-social-incremental-housing-chilean-architect/> (utolsó elérés: 2019. 01. 03.)

⁸ Dr. Kovács Ferenc

⁹ Veres István

közlekedés-tervezőket keresett a megoldásra. Úgy döntöttek, hogy egy külső szemmel látó kutatócsoporttal osztják meg problémáikat, majd újszerű megoldásokat várnak. Kijelöltek területeket, gócpontokat, határokat, de engedték, hogy feszegessük ezeket.

A vizsgálat tágasságát mutatja, hogy a várost és közvetlen környezetét is tanulmányoztuk, ezután kerestünk fókuszpontokat, amiket később egy közös rendezőelvel fűztünk össze, ez a zöld út.

Az inspiráció keresése sokszor nehéz. Előre nem látszódik, hogy merről jönnek a később meghatározóvá váló tanulságok, így számos utat be kell járni. Ez a "vadászat", a kalandozás ideje. Majd egyszer csak adódik egy irány, adat, érdekesség, ami fontosnak tűnik, majd fontossá válik. Jelen kutatásunk során tanulmányoztuk a város fejlesztési stratégiáit és Krúdy novelláit, olvastuk Margócsy József helytörténész írásait és beszélgettünk helyi emberekkel: ismerőssel, ismeretlennel, építésszel, környezet-pszichológussal. Fotóztunk véletlenszerűen és tudatosan, majd rendezőelveket kerestünk az elkészült képeinkhez.

- A kutatócsoport tagjai: tapasztalt és elismert építészek, vizuáliskörnyezet-kutató, doktorandusz hallgatók
- A leadott anyag: szöveges tanulmányok, vizsgálati térképek, gondolat indító beavatkozások 9 helyszínen 24 tablón (2018. június)
- Utóélet:
 - kiállítás Nyíregyházán, a Váci Mihály Művelődési Központban (2018. szeptember)
 - A megrendelő kiválasztott két beavatkozási pontot, amelyet a közeljövőben realizálni kíván, ezért további tervezést kért
 - kerekasztal beszélgetés a tervek kapcsán, az SZSZB Megyei Területi Építész Kamara szervezésében, Nyíregyházán
 - Készül a tervek pontosítása, anyagi források szervezése a megrendelői részről, helyi aktív csoportok bevonása folyamatban

Belső horizont – A Budapesti Piarista Gimnázium közösségi terei

- A megrendelő észlelt problémája: a közösségi terek (főként a széles, aula szerű folyosók) alulhasználtak
- A vizsgálat tágassága: a piarista oktatás módszere, az épület története, szerkezete, városban elfoglalt helye, a használók (tanárok, diákok, szülők) mindennapjai a terekben.
- Alkalmazott módszerek: korábbi kutatási anyagok (Krisztina) felhasználása; használók (diákok és tanárok) véleményei: célzott interjúk diák csoporttal és tanári csoporttal, mentális térképek diákokkal, közös akció a BME-n; többszöri helyszíni bejárás; konzultáció és együttműködés Golda Jánossal, az eredeti tervezővel, az ő általa megkezdett munka "folytatása".
- A kutatócsoport tagjai: tapasztalt és elismert építészek, vizuáliskörnyezet-kutató, doktorandusz hallgatók
- A leadott anyag: tanulmány, sok szöveg részletes leírással, a tervezői gondolat felvetése: 1 drágább, hosszabb távú vízió és egy "olcsóbb" kisebb léptékű beavatkozás elindítása. A három közösen megjelölt tér koncepciója és egy kidolgozott terve, ami gondolat indító.
- A munka nem ad mindenhova kész megoldásokat, inkább tervben folytatja a megkezdett párbeszédet. Ezt a megrendelő is érzékelte és értékelte. Felismerte a

prezentáció során, hogy nem elég a tervező, a kialakuló tereket ők fogják majd használni, ezért nekik kell tudniuk mit is szeretnének pontosan ott csinálni, az általunk felkínált téri helyzetekbe bele tudnak-e helyezkedni?

Oktatás

“Az építészeti oktatás egyik kulcsa az önálló gondolkodásra és ezen keresztül az értékek önálló felismerésére való nevelés. Így a mintaadás mellett fontos szerepet kell kapnia a párbeszédnek és a kritikai gondolkodásnak.” – Szabó Árpád DLA¹⁰

A doktori képzés fontos eleme az aktív részvétel az oktatói munkában, hiszen egyik fontos célja a jövődöbéli tanárok képzése. Minden félévben, egy-egy tapasztalt oktató mellett, különböző tantárgyak tanításában vehetünk részt, mely nagyon érdekes és hasznos tapasztalatokat ad. Eddigi doktori képzésem alatt Térkompozíció (angol, majd magyar nyelven), Építészet alapjai, Középülettervezés 2. és Tanszéki tervezés 3. tárgyakat oktattam. Nagyon izgalmas megtapasztalni, milyenek a korábbi egyetemi évek alatt megélt helyzetek az asztal másik oldalán ülve. Új megvilágításba kerül sok minden, felelevenednek a szép és kevésbé kellemes emlékek is. Igyekszem felidézni a jó tapasztalatokat, majd megosztani és újra teremteni őket. Az eltérő összetételű csapatokban dolgozás rugalmasságot kíván és sok új élményt jelent. Szélesedik a látókör, amiben fejlődik az önismeret és növekszik a felismerés, hogy milyen sok mindent nem tudok. Szükség van a folyamatos fejlődésre, fejlesztésre. Az oktatásban kiemelten fontos, hogy a hallgatókkal már a “Harmadik kultúra” kihívásainak megfelelően dolgozzunk együtt.

A Középülettervezés 2. egy féléves gyakorlati tárgy, melynek során a hallgatók kis vagy közepes méretű középületet terveznek, 20-30 fős tankörökben, csoportonként 3 fő oktató vezetésével. Az előre meghatározott 4-5 helyszín és 4-5 funkció közül maguk választhatnak. Az oktatás sajátossága, hogy a teljes évfolyamot érintő Tervezőmódszertan tárgy előadásaival összehangolva készül a Közép 2. tematikája, így az előadások felkészítik a hallgatókat a tervezési feladatok soron következő állomásaira. Emellett azonban a Közép 2. egyes feladatrészeinek megfogalmazásakor, a munkarészek pontos számonkérésénél a tankörök oktatóinak van némi szabadsága, amivel a csoporton belüli közös munkát egyéniségüknek megfelelően formálhatják.

Az Építőművészeti Doktori Iskola 2015/16-os tematikus évének fókuszában az építészet és az oktatás állt. Ennek keretében Szabó Péter és Beke András doktoranduszok Sugár Péterrel közösen vezetett Középülettervezés 2. tankörükben 2016 tavaszán kísérletet tettek a metodika megújítására. Tanulmányaikban¹¹ leírt tapasztalataikat érdemes megismerni és továbbgondolni.

¹⁰ In: Kerékgyártó Béla PhD – Szabó Levente DLA (szerk.): Építészet & Oktatás – a BME Építőművészeti Doktori Iskola tanulmánykötete 2015/16. Budapest: BME Építőművészeti Doktori Iskola, 2016, 33.

¹¹ Beke András: *Az építész és a megbízó közti kommunikáció oktatása – Interjú Cseh Andrással.*

Beke András: *Skiccpausz-rétegek közt – Fókuszált tervezési műveletek alkalmazása az építészeti tervezés oktatásában.*

Szabó Péter: *BMEEPKOA401 – Középülettervezés 2. Alternatív tervezési félév a Műszaki Egyetemen – a tervezésoktatás metodika friss útjain.*

In: Kerékgyártó Béla PhD – Szabó Levente DLA (szerk.): Építészet & Oktatás – a BME Építőművészeti Doktori Iskola tanulmánykötete 2015/16. Budapest: BME Építőművészeti Doktori Iskola, 2016.

Idén ismét részt veszek ennek a tárgynak az oktatásában témavezetőmmel, Karácsony Tamással közösen. Célunk a korábbi tapasztalatok (másoké és saját magunké) összevetése az első félév kutatásának tanulságaival, hogy segítségükkel tovább formálhassuk a következő féléves Közép 2. közös alkalmait. (a Középülettervezés 2. 2018. tavaszi félévének menetét és saját tapasztalataim leírását a Melléklet tartalmazza.)

A félév részletes tematikája a napokban készül el, amit ezután magunk formálhatunk a meghatározott keretek között.

Oktatási kísérlet – 2019. tavasz

Kiemelt szempontjaink:

- Megadni a hallgatónak a választás lehetőségét, az előre megszabott kereteken belül: szerencsésen ez a központi tematika jellegéből adódóan lehetséges, telket és programot is szabadon választhatnak a diákok, a felkínált 4-5 variációból.
- Az együttdolgozás és az órai munka erősítése: a közösen megoldott feladatokkal sokat tanulhatnak egymástól a hallgatók, önismeretet ad, időt lehet spórolni általa. (pl. A helyszín közösen elkészített modellje.) Az órán elvégzett munkával szabadidőt takaríthatnak meg, ami plusz ösztönzést adhat.
- Beépítési minták, elrendezés keresése 10 db makett elkészítésével. A nagy darabszám miatt elsőre irrelevánsnak tűnő verziókat is be emelhetnek, lehet rossz megoldásokat hozni, aminek lehetnek hasznos tanulságai. Az egyes elrendezéseket rajzzal vagy fotókkal dokumentálhatják a tervezési naplójuk, azaz maguk számára.
- Tervezési napló vezetése, digitálisan is!
- Szeretnénk létrehozni egy közös online "tervezési naplót", ami egy blog vagy egy honlap lenne, ahol egymás számára is jól kereshetően rendszerezük az anyagokat: közös link és előkép tár (vélemény megfogalmazásával, jó és rossz példa értékelése is!); az egyes alkalmak és az elvégzett munka dokumentálása; mindenkinek saját aloldal, ahova feltöltheti a munkáit kulcsszavakkal ellátva. Ennek támogatására minden órán vetítő, laptop és internet kapcsolat biztosítása.
- Közös kiértékelés: tervező és megrendelő szerepek kiosztásával. Így egymást pontosabban megfigyelik és értékelik is. Képet kaphatnak a megrendelői nézőpontból, ami akár a saját tervükre is visszahat. Ha jól működik adhatunk kisebb súlyt is egymás értékelésének, pl. plusz pontot adhatnak egymásnak.
- Időkorlátok kijelölése, majd folyamatosan törekednünk kell ezek betartására, az idő hatékony beosztására.
- Külsős, "vendég professzorok" meghívása, akik rövid előadást tartanak saját érdeklődésükről, élményeikről, nézőpontjaikról, valamint részt vesznek a tervek értékelésén külsős szemként.

5_Irodalomjegyzék

Ackermann, Edith K.: *Minds in Motion, Media in Transition. Growing up in the digital age: Area of change*. MIT School of Architecture, 2011.

Angélil, Marc – Himmelreich, Jørg (szerk.): *Architecture Dialogues, Positions – Concepts – Visions*. Zürich: Verlag Niggli AG, 2011.

Barabási Albert-László: *Behálózva*. Budapest: Helikon Kiadó Kft. 2008.

Beke András: *Az építész és a megbízó közti kommunikáció oktatása – Interjú Cseh Andrással*. In: Kerékgyártó Béla PhD – Szabó Levente DLA (szerk.): *Építészet & Oktatás – a BME Építőművészeti Doktori Iskola tanulmánykötete 2015/16*. Budapest: BME Építőművészeti Doktori Iskola, 2016, 198.

Beke András: *Skiccpausz-rétegek közt – Fókuszált tervezési műveletek alkalmazása az építészeti tervezés oktatásában*. In: Kerékgyártó Béla PhD – Szabó Levente DLA (szerk.): *Építészet & Oktatás – a BME Építőművészeti Doktori Iskola tanulmánykötete 2015/16*. Budapest: BME Építőművészeti Doktori Iskola, 2016, 130.

Dewey, John – Bentley, Arthur F.: *Knowing and the known*

Frampton, Kenneth: *A modern építészet kritikai története*

Gyarmathy Éva: *A tudomány és a harmadik kultúra*. In: Székely Levente (szerk.): *Fókuszpontok: Úton az ifjúság megismerése felé*. Budapest: Gondolat Könyvkiadó, 2016, 80.

Healey, Patsy: *Collaborative Planning – Shaping Places in Fragmented Societies*. New York: Palgrave Macmillan, 2006.

Szabó Péter: *BMEEPKOA401 – Középülettervezés 2. Alternatív tervezési félév a Műszaki Egyetemen – a tervezésoktatás metodika friss útjain*. In: Kerékgyártó Béla PhD – Szabó Levente DLA (szerk.): *Építészet & Oktatás – a BME Építőművészeti Doktori Iskola tanulmánykötete 2015/16*. Budapest: BME Építőművészeti Doktori Iskola, 2016, 106.

Zsille Ákos: *Rész és egész (részeg ész) - beszélgetés Golda János Ybl-díjas építésszel*. Építészfórum, 2015. 08. 28.

<http://epiteszforum.hu/resz-es-egesz-reszeg-esz-beszelgetes-golda-janos-ybl-dijas-epitesszel> (Utolsó elérés: 2019. 01. 07.)